

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

De Natura. Cap. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

menti respondent, verè esse cognoscunt. Et quamuis lis inter Aristotelem, & Platonem in solis verbis videatur posita; attamen ea ex rebus ducit originem: Plato enim cum nouerit ideas, rectè nouit veras, & proprias rerum formas; quas absolutè esse asseruit, easque ab umbris valuit distinguere: Aristoteles, cum ideas non posuerit, umbras à veris rebus non secreuit; sed umbras pro rebus amplexus est. Sunt itaque corporea, umbræ rerum. Neque propterea omnia corpora æquè fieri, & non esse putandum est. Nam Cœlum, quia non tot variationibus subiicitur, sed solum mouetur in orbem; quamuis ratione motus, & dependentiæ per motum, dicatur fieri; attamen ob constantiam essentiæ eius, & permanfionem, modo aliquo etiam dicitur esse: adeò, vt in parte sit simile animæ; quæ ratione actionis, & motus, dicitur fieri; ratione verò essentiæ, dicitur esse.

De Natura.

CAP. II.

Vm debeamus in vmbra corporum versari: quoniam eorum vmbra, luminirationum, & luci idearum respondens, est natura, vel naturæ vestigiū; iure primò de ea differendum occurrit. Conspicuum est, varias esse nominis naturæ significationes: vsurpatur enim frequenter id nomen pro quavis rerum essentia; nonnun-

quam pro conditione, & proprietate rerum; nonnunquam etiam secus, ut ex 5. Metaph. & ex 2. Physic. apud Arist. colligitur. At cæteris acceptionibus posthabitis, accipiens modò naturam, ut contradistinguitur ab anima, & mente; illisque subordinatur, ac famulatur; quid ea sit ex Platonis sententia, mihi declarandum propono. Variæ profectò fuerunt Philosophorum de natura sententiæ: convenere tamen prisca sapientes in quadam communi, & confusa eius significatione; quatenus omnes id proximum principium, ex quo corporea constant, per quod intrinsecus gignuntur, & transmutantur, videntur nomine naturæ significasse. Verùm quodnam sit id principium, vario modo explicarunt. Censuit Hesiodus, id esse terram; Thales, aquam; Diogenes, aerem; Heraclitus, ignem; Anaximander, intermedium quoddam. Sed hi longo intervallo à vero recesserunt; quoniam ea sunt composita, includunt naturam, & natura constat, nò autem sunt naturæ: quod ex eo patet, quia transmutantur, gignuntur, & intereunt. Arist. proximius ad veritatem accessit: nam censuit naturam esse formam, quæ in materia recipitur, & à materia pendet; ac insuper materiam, ob propensionem, quam habet ad formam: & propterea dixit, Naturam esse internum initium motus, & quietis. Verùm exactè, quid sit natura, non manifestavit. Primò, quia natura non propriè est rei forma, ut forma; & absolute ini-

tè initium motus est, sed præsertim, vt initium generationis rerum: nam *φύσις* Græcè, natura Latinè, dicta est à *φύω*; quod est nasci, & generari; vt indicetur, eam perinde generationis esse principium, ac ars, eius æmula, sit principium rerum effectibilium. Nouit profectò etiam Arist. naturam, & nasci siue generari, inter se adeò esse connexa: vt vnum ab altero deduceretur: ab exacta tamen veritatis explanatione recessit, quatenus cœsuit generationē dici naturā, quia via sit in naturā; cū potius dicēdū sit generationē dici naturā, quia naturæ est opus, & à natura proficiscitur; quemadmodū effectio artificis ars appellatur, nō quia ad artem deducat, sed quia pendet ab arte: artisq; leges, & rectitudinē seruat. Nec est necesse, vt sēper nomē recipiatur à fine; quod ex eo patet, quia generatio ducit ad animam, quæ re vera non est natura. Insuper, cū Natura ad nasci præsertim referatur, minùs rectè censuit Arist. eam primò dici principium motus in loco; cū potius primò debeat censerī principium generationis rerum. Præterea materia, quæ solūm subiicitur, solūmque apta est, vt transmutetur; nequaquam debet censerī natura; sed potius naturę, tanquam artificis, materia, vel eius vehiculum: est enim ex se penitus sterilis, & nil generare valet. Præterea Arist. nexum naturæ cum anima, & dependentiam, non manifestauit; adeò, vt ex eius explanatione minimè sit conspicuus nexus vniuer-

si, & graduum eius. Propterea rectius Plato dixit: Naturam esse vitalem, seminariamque virtutem ab anima mundi infusam materiam. De qua rectè dixit Plotinus, id ipsum esse naturam, quod ab anima mundi est ordinatum: adeò, quòd, vt mens à Deo, anima à mente; ita natura pendet ab anima. Insuper, vt mens à Deo ideas recipit, anima recipit rationes à mète; ita natura recipit semina ab anima. Demum, vt mens à Deo, ita anima à mente, itaque natura ab anima regitur, & dirigitur. Ex quibus primò conspicuum est, quomodo rerum gradus nectantur, pendeant, & dirigantur: Constat insuper, naturæ opera verè esse opera Dei: cum primò ab eo omnia proficiscantur, & dirigantur: Præterea constat, quomodo natura, quamuis proximè nil cognoscat, tamen oculatissima dici mereatur: & opera eius eminenti consilio, & providentia esse facta, iure merito dici possint. Propterea nō iniuria Plotinus Enneade tertia, naturæ insertam esse speculationem, & eius effectiones modo aliquo speculationes dici posse, existimavit.

Opinionis Platonice de Natura, clarior explicatio.

CAP. III.

Quoniam Platonis de Natura sententia, vt pulchra, & erudita; ita obscura est, & à paucis exactè explicata: Propterea pro eius lucidiori explicatio.